

Читалище

свременно

брой 64, декември 2014

МЕСЕЧНО ИЗДАНИЕ НА НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „Д-Р ПЕТЪР БЕРОН – 1926 Г.“

РАЗЛИЧНИ ИСТОРИИ

БРАТСКА ЛЮБОВ

Скилур, скимски цар, когато умираше, повеле, та му принесоха един сноп копия (мажграци) язко вързани, ачи привика осмидесятте свои синове и им повеле да прикършат тойзи сноп. Като сичките ся мучиха и никои не можѹ да го прикърши, зе той снопѹт и го развърза, ачи начена, та изкърши едно по едно сичките копия. Тогази им рече: „Видите ли кѹк снопѹт, кога е свѹрзан, бива язк, а кога ся развърза, прикърша ся лесно? Тѹй и вие, ако живейте вси соединени със братска любов и согласие, ни един противник не ще можѹ да ви развали; ако ли ся споделите, ще останите безсилни и всякий ще ви побеждава“.

АНТИГОН И ЗИНОН

Македонският цар Антигон знаеше колка полза принося учението на едно царство, заради това проводи го Зинона, стоическаго философа, да го вика да гоиде при него и му писа това послание (писмо): Аз та заминувам на именуе и слава, но ти си по-горен от мене с твоята мудрост и учение, заради това ти ся моля да гоидиш при мене и да ма имаш за ученика; и тѹй ти ще будиш учител и на сичките, щото са под моята Власт.

Из шестия раздел на „Буквар с различни поучения, собран от Петра Х. Беронича за българските училища“, известен като „Рибен буквар“ от Петър Берон, 1824 г.

БУДИТЕЛИТЕ И БУДИТЕЛСТВОТО

По повод Деня на будителите на 30 октомври 2014 г. в Просветна зала на НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ по проведен Урок по родолюбие. Поетът Атанас Капралов разказа на ученици от столичното 139 ОУ „Захари Круша“ любопитни факти около възникването на празника, а после прочете свои стихове. Учениците не останаха безучастни, а твърде активно се включиха в програмата, като рецитираха стихове на Христо Ботев и дори прочетоха свои есета по темата за будителите. Водещата Елена Алекова също чете свои стихове. Със свои изпълнения взеха участие ученици от Музикалната школа при читалището, както и пианистът Норис Гетов от класа на Евелина Костова.

Ето какво учениците мислят за будителите и будителството...

Диана ДОНЧЕВА, VII клас

Убедена съм, че сте чували за Паисий Хилендарски и Софроний Врачански. В нашите учебници ги обявяват за първите будители.

Икона на Св. Иван Рилски, нарисувана от сестрите в Клузурския манастир „Св. св. Кирил и Методий“

Но за мен будител е и хан Кубрат, основал Стара Велика България, защото е искал хората да вървят заедно срещу неприятелите и в черните дни да си помагат. Будител е и княз Борис I, който работел

за сплотяването на народа, а това води до покръстването. А цар Симеон Велики? А рода Асеневци? Всички те са били движени от една-единствена цел – укрепването на България.

Макар че за българите всички дни не са били цветни и щастливи, винаги е имало и вярвам, че винаги ще има хора, които са писали и ще пишат велики творби, които ни вдъхват вяра, сили и живот, които ни напомнят какви сме, които ни карат да се гордеем с нашето национално богатство и с гордо вдигната глава да казваме, че сме българи!

Христина Василева, VI клас

„Що е будител?“ – питате се вие? С какво е допринесъл – за нашата духовност? Защо празнуваме първи ноември?

Будителите са хора, които са обичали своя род и език и са направили всичко възможно за добруването на България. Личности, които въпреки тежкото османско иго, въпреки всички кланета, неволи, присъди и лъжи не са предали народа си. Не са отстъпили! Наложили са волята си, пролели са кръвта си, за да сме свободни ние сега.

На стр. 10

ПЕТ ГОДИНИ ЛИТЕРАТУРЕН МОСТ

През 2014-а Литературен мост София – Загреб, Загреб – София навърши пет години. НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ и Дружеството на хърватските книжовници (БХК) отбелязаха по достойнство тази годишнина с незабравима музикално-поетическа вечер „МОСТ ОТ ДУМИ“, която се състоя на 28 октомври 2014 г. в зала 7 на НДК. Специални гости от Хърватия бяха Божидар Петрач, председател на БХК, и Рашко Иванов, председател на Националната общност на българите в Хърватия, писателите Желка Ловрентич и Томислав-Мариян Билоснич.

Поетесата Надежда Захаријева, ръководител на Литературната гостоприемница откри вечерта и припомни паметни мигове от петгодишната история на Моста, като представи и преводачката и есеистката Желка Ловрентич и поетът Томислав-Мариян Билоснич. Техни творби прозвучаха в изпълнение на актрисата Искра Радева.

Специално за петгодишнината на Литературния мост бе издаден и сборникът „МОСТ ОТ ДУМИ“ (изд. „ЛИЦЕ“), в който са включени всички български и хърватски писатели, участници в Литературния мост. Божидар Петрач произнесе слово за културните връзки между България и Хърватия и благодари на българските домакини за гостоприемството. Искра Радева изпълни рецитал по стихове от сборника. В тържеството взеха участие българските участници в Моста Найден Вълчев, Димитър Шумналиев, Здравка Евтимова, Елена Алекова и Емил Андреев.

Оперният певец Петър Данаилов поздрави гостите и присъстващите с изпълнение на прочути арии, цигуларката Валентина Дукова и пианистът Норис Гетов (от класа на Евелина Костова) изпълниха „Севдана“ на Георги Златев Черкин.

На видеостена бяха излъчени специално подбрани фотокадри от гостуванията на българските и хърватските писатели в Загреб и София през годините.

Сред присъстващите бяха Светла Славеева, Рашко Иванов, Банко П. Банков, почитатели и любители на изящната словесност. Вечерта беше осъществена с подкрепата на НДК.

Подробности и снимки – на стр. 5 и 6

ЛИТЕРАТУРНА ГОСТОПРИЕМНИЦА представи

Николай Хайтов
95 години
от рождението
На стр. 4

„Не остарявай,
любов“
на Недялко
Йорданов
На стр. 2

„Островът“
на
Лиляна
Михайлова
На стр. 7

Новият ни
гост –
Владо Любенов
с книгата
„Глад за грях“
На стр. 9

НЕДЯЛКО ЙОРДАНОВ ИЛИ ДРУГОТО ИМЕ НА УСПЕХА

Борислав ГЪРДЕВ

Оценката ми е вероятно крайна в своята категоричност, но има това предимство, че е точна и коректна. (...)

Недялко Йорданов по нагласа и натюрел е писател за широката публика.

Автор, който, без самоцелно да се е зарекъл, създава пиеси, романи и стихове, радващи се на истинска всенародна любов.

Той е сред малцината майстори на словото ни, който бяха и са на вълната на успеха преди и след 10 ноември 1989 г., които създадоха и създават творби, можещи да бъдат определени като лирико-драматични шлагери, като бестселъри за максимално голяма аудитория, без от това да страда качеството им.

И ако сред многобройните му стихосбирки – 29 на брой между „Всичко ще изпитаме“ (1963), „Танц“ (2010) и „70 Стихотворения“ (2010) има и конюнктурни, повърхностни и злободневни експромти (все пак аз много харесвам ретроатмосферата на „Старомодна поезия“ от 2002 г.), то той може да бъде спокоен, че с любовната си и интимно-изповедна лирика, ще остане в сърцата на своите читатели.

Няма да е пресилено, ако се посочи, че твори като „Не остарявай, любов“, „Младостта си отива“, „Молитва за България“, „Остаряваме бавно“, „Моето мъжко момиче“, или „Любов необяснима“ ще намират винаги място във всяка уважаваща се антология на българската поезия, където аз бих поставил и ярко нестандартната му „Песничка за Червената шапчица“, с която, пресмисляйки класическия образец на Шарл Перо, с една присъща на Валери Петров духовита чувствителност и непосредственост, достига до завидни и горчиви прозрения за същността на днешния ни живот.

Недялко Йорданов е продължител на линията на Булат Окуджава и Владимир Висоцки за създаване на витални

Литературната гостоприемница представя стихосбирката на Недялко Йорданов „Не остарявай, любов“. Музикално-поетическата вечер се състоя на 19 май 2014 г. в Клуб „Студио 5“ на НДК. Водещата Надежда Захариева разказа интересни моменти от срещите си през годините с големия поет и сподели свои размисли, провокирани от сборника му с лирика, издаден в началото на годината. Недялко Йорданов изпълни свои стихове, а Хайгашод Агасян зарадва присъстващите с песни по негова музика и стихове на поета.

градски романи и балади, със сюжет и емоция, в които непринудено, увлекателно и емоционално хроникера и осмисля парадоксите и безумията на битието ни.

Може би в някои случаи робува на известна публицистична злободневност и сатирична шаржираност, вероятно и броят на текстовете му, превърнати в шлагери, дразни определени кръгове сред родните литературни пуритани, но малцина са поетите в България днес, които биха се осмелили да отразят злоецо-гротесковото ни настояще, крахът на обществените морални ценности с инвенциите на разяждащата като киселина сатирична балада, която триумфира във „Ваничка“ или „Полковник Стоянов“.

Затова и текстовете му са интересни и привлекателни като поезия и като литературна първооснова за шлагери (издал е 10 компактдиска между 1986 и 2006 г.), еднакво добре звучат в негово изпълнение или в интерпретацията на асовете на българската естрада, Група НЛО, Стефан Димитров и Богдана Карадочева, Тодор Колев, Стефан Данаилов, Маргарита Хранова...

Затуй двутомникът му от 1995 г. се разграби от щандовете за броени дни, а към 2010 г. той вече видя излизането на четири тома от събраните си произведения.

Затова е интересен с изповедния си тон в своите мемоарни свидетелства на времето – „Истината за моя баща“

(1992), „История на една любов“ (2003) и „Здравей, аз“ (2005).

Качествата на сатирика Недялко Йорданов са във всяко съмнение. Той напипва безпогрешно обществените недъзи и смеки незлоблив хумор, преминаващ често в стряскащ сарказъм, бичува гаfoвете на миналото и нерадостното ни настояще. Енциклопедия на търсенията и достиженията му се явяват книгите му за знаковия и култов бард на прехода ни Трендафил Акациев, станал наш любимец още в „Трендафил Акациев – поет на соцреализъм и демокрацията“ (1992) и добил завършен образ в трилогията от 1998 г. „Трендафил Акациев“.

Недялко Йорданов създава запомнящи се и физиономични творби за деца. Той не търси евтиния ефект, позьорското вдетиняване. За него е важен съкровеният тон, общуването с детето като с равен и ненаатрапчивото лансиране на такива ценности и добродетели, които винаги са били актуални. Затова и повечето от детските му книги са толкова популярни, колкото поезията му за възрастни, а специално романът в стихове „Страшни смешки, смешни страшки за герои с опашки“ (1982) и сборникът „Приключения опасни със герои сладкогласни“ (1997) и до сега си остават сред бестселърите на родната детска литература. (...)

В театъра Недялко Йорданов е прищелец. В храма на Мелпомена той идва от литературата. Той завършва гимна-

зия в Бургас през 1957 г. и българска филология в СУ „Климент Охридски“ през 1962 г., като на следващата година започва работа в ДТ „Адриана Будевска“ в Бургас. Това е и причината дълго време към драматургично-режисьорските му изяви да съществува предубеждение от съсловието за завидната енергия и самочувствието на един неопит, който има амбицията не само да пише пиеси, но и да ги поставя, да режисира творби и на други изяви имена в националната ни литература („Домашен ресторант“, 1997 на Ивайло Петров), да натрупа като режисьор за четири десетилетия 55 постановки, да накара Радой Ралин да пропее и да принуди кохортата от знаменитости от интелектуалния ни елит като Блага Димитрова, Радой Ралин, Стефан Цанев, Георги Калоянчев, Иван Радоев, Марко Ганчев и Борис Димовски към саморазкрития и автотерапия в тв серия „Една вечер с...“ (1990), да бъде водещ на тв сериали „Страшни смешки, смешни страшки за герои с опашки“ (1994), „Приключения опасни със герои сладкогласни“ (1995) и „Вълкът срещу козата и трите й козлета“ (1997), да режисира в телевизията спектакли като „Мотопедът“ (1975), „Старецът“ (1977) и „Любов необяснима“ (1977) за БНТ, да пише сценарий и да е постановчик на деветсерийната продукция за Тв СКАТ Бургас „Има нещо гнило в Дания“ (1998), да опита силите си в тв режисура с новелата „Аз и морето“ (1985) по стихове на Петя Дубарова и с антифашистката драма „Кажми Кармен“ (1979) със Сава Пиперов в главната роля.

Недялко Йорданов е сценарист на филма на Маргарит Николов „Дневна светлина“ (1974), екранизация на пиесата му „С надежда за утре“ (1967), той опитва силите си с поставянето на шедьоври на световната драматургия като „Хамлет“ (1985), а същевременно създава и произведения на границата между мюзикъла и площадното зрелище „Поезията на Трендафил Акациев“ (1991). Нещо повече, пише и либретото за оперетата „Хубавата Елена“ в ДМТ „Стефан Македонски“ през 1997 г., а през 2000 г. е автор и постановчик на мюзикъла „Ще те накарам да се влюбиш“ по музика на Хайгашот Агасян.

Пиесите на Недялко Йорданов – близо 30 на брой за период от 44 години – са занимателни, завладяващи, ефектни, с увеличаща интрига, отчитат изискванията на театралната специфика и са с много добър темпоритъм, с великолепни и запомнящи се образи. Те са барометър на обществените потребности и изисквания, критично-изобличителни, обогрени със злъчно-горчив и шокиращ хумор, в който, като във фокус са събрани фобиите, илюзиите, надеждите и комплексите на съвременния българин. (...)

За настоящето и бъдещето на Недялко Йорданов съм спокоен.

Времето е на негова страна, привържениците му се увеличават и вярвам, че поколението, което идва след нас, трезво и безпристрастно ще открие неговия принос в родната ни поезия, белетристика и театър, където смятам, че и в бъдеще ще заема своето престижно и почетно място.

(Със съкращения)

Надежда Захариева

Недялко Йорданов рецитира свои стихове

Сред публиката

Хайгашод Агасян

ЕДИН ПРЕКРАСЕН СПЕКТАКЪЛ

Проф. Емил ЯНЕВ

На 18 декември 2014 г., от 19 ч в зала 11 на НДК Детски музикален театър „СветЮлка“ при НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ ще представи мюзикъла „Буратино“ от Петър Ступел, по приказката на Алексей Толстой, като коледен поздрав към софийските деца. Спектакълът се осъществява от постановъчен екип в състав Юлия Кръстева, режисьор, Светлана Иванова, музикален ръководител, Албена Арнаудова, хореограф, Коста Лянгов, сценограф. В основните роли ще се изявят Рая Нинова (Буратино), Лъчезар Лазаров (Татко Карло), Кристина Малюкова (лисицата Алиса), Вяра Иванова (котаракът Базилио), Христина Златева (Карабас), Карина Малюкова (Разказвачът), Александра Димитрова (Пиеро), Дамяна Димитрова (Арлекин), Габриела Илиева (Малвина), Ралица Иванова (сърцето на Буратино), както и Анжелина Йорданова, Инес Бозаджиева, Мария Борисова, Яна Колева, Петър Заграфов, София Владимирова, Елена Милева, Божидара Николова, Фани Боева и Петър Илиев.

Преди известно време имах удоволствието да видя реализацията на мюзикъла, осъществена от младите артисти. Бях много впечатлен от тях-

ното сценично присъствие и уменията им за убедително превъплъщение, въпреки малката им възраст – 6–12 години. Особено важно бе, че те не използваха „всевъзможностите“ на плейбека, позволяващ невъобразими звукови манипулации, а по време на сценичната изява реално звучаха детските гласове – на изпълнителите, усилен с „позволен“ технически средства, върху фона на отделно изработения синбек. Безспорно това се дължеше на артистичните и педагогическите усилия на техните художествени ръководители Юлия Кръстева, Светлана Иванова и Албена Арнаудова, които умело са формирали желанието и ентузиазма на децата.

Съществуването на Детски музикален театър „СветЮлка“ и реализацията на новия му спектакъл ни показват, че НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ търси нови, по-атрактивни форми за работа с децата и за развиване на тяхното творческо въображение.

В контекста на казаното, считам, че трябва повече деца и родители да видят този прекрасен спектакъл, който отлично може да служи на образователните цели и културните им аспекти.

С ИСКРЕН РЕСПЕКТ

На 19 февруари 2014 г. ръководството на НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ получи писмо от Марчо Апостолов, родило се като отзив за мюзикъла „Буратино“. В него четем:

Обръщам се към ръководството на Народно читалище „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ в София, за да изразя своето искрено възхищение от представлението, което заедно с шестгодишната ми дъщеря гледахме в зала „Люмиер“ на НДК през юни 2014 г. Мюзикълът „Буратино“ по музика на Петър Ступел, представен от Детски музикален театър „СветЮлка“ ми подари неповторимото удоволствие от контакта с детската спонтанност и неподправеност и едновременно с това ме накара да изпитам усещане за естетическо удовлетворение от вълнуващата и мотивирана игра на младите артисти.

Дълго след представлението, с детето ми говорихме за героите и техните изпълнители, за историята в приказката и поуците от нея. Тези таланти и съответно техните преподаватели заслужиха нашето пристрастие, защото показаха умения на много високо професионално ниво! Изразителната пластика, овладяното представяне на текста и танцовите фрагменти, искрената актьорска игра, красивите костюми – всички компоненти, оформящи цялостта на един завършен спектакъл, гово-

рят за много сериозна и задълбочена работа, довела до такъв стойностен и професионален резултат! Специално искам да отбележа красотата и правилното в интонационно и техническо отношение пеене на децата! Позволявам си да изкажа тази оценка в качеството си на действащ певец и артист (солист в ДМТ „Стефан Македонски“ – София, възпитаник на НМА „Проф. Панчо Владигеров“) и родител, който се стреми у детето муда се изграждат позитивни навици, творчески и интелектуални потребности.

Приемете моят искрен респект към дамите, които работят с тези прекрасни деца и заедно със своите знания и умения им предават и любовта си към театъра! Аплодисменти за Светлана Иванова, Юлия Кръстева и Албена Арнаудова!

Пишейки тези редове, си мисля, че това са реалните съвременни будители на България, чрез които могат да се съхраняват истински стойностните морални и художествени ценности! Желая им още много успехи и удовлетворение от това, на което са се посветили!

С уважение:

Марчо Апостолов

П

рез септември т.г. се навършиха 95 години от рождението на народния писател.

След като Николай Хайтов ни напусна (през 2002 г.), започна новото битие на Николай Хайтов и реченото (написаното) от него. Противно на здравия разум, въплътен в народното – за мъртвите или добро, или нищо, във времето след неговата смърт, наред с добрите и превъзходните, се чува и други, не съвсем добри думи за него. Просто враговете му не се успокоиха, не млъкнаха и след като него вече го нямаше на земята. Не бяха жалели живия. Не пожалиха и мъртвия. Макар че за Николай Хайтов да кажеш, че е мъртъв, изглежда някак абсурдно. Може да се каже само: доколкото той вече не е сред нас от плът и кръв. И толкоз. Защото... Неговото слово е живо слово. Неговият дух буди. Неговият щит, споен от думи, още ни пази.

Мислела съм си, когато се е случвало да прочета или чуя нещо гнило във връзка с него, дали не трябва да се произнесе в неговата защита. Дори определени хора са ме подтиквали да направя това. Но съм се отказвала. И то не само защото с Жени Божилова сме си говорили, че е безсмислено – като да доказваш, че нямаш сестра, а и защото реченото (написаното) от него е всъщност най-красноречивото оръжие, най-силната противоотрова срещу всяка словесна и пр. напаст и нападение спрямо него. Каквото и да чуете за него, каквото и да прочетете, ако се разколебаете в неговата чистота и извисеност, вземете книгите му. Там ще намерите отговор на всичките си въпроси. Там колебанията ви ще се изпарят моментно.

Той твори до последния си дъх. Защото, и преминал 80-те, още имаше сила и имаше желание и хъс да твори. „Споря, следователно съществувам...“ – обичаше да парфразира думите на Декарт. Защото се бореше за България, като я виждаше в опасност. А най-мощното му оръжие в тази борба бе творчеството. Бори се до последния си дъх. И продължава да се бори. Творчеството му живее ново битие, след като той ни напусна, тъкмо чрез тази борба. То воюва за България и днес. И ще воюва, докато я има. Така е с голямата литература.

Николай Хайтов е самороден талант. Монолитен характер. Висока летва, която малцина биха могли да прескочат. Мощен дух, който винаги буди за духовността, българщината и човечността. Провидецът на България. Всяка тема, която е преорал издълбоко или просто „зацепкал“, днес е актуална и звучи с нотка, трагична за страната ни. Всичките му книги са пророчески. От първите му – до последните. Всичките му теми.

В „Диви разкази“ (1967) Николай Хайтов увековечи родопеца и неговата вярогност към родното и родината (спомняте си величавия образ на Ибрам-Али, който вече и със замъглени от смъртта очи има сили да се усмихне: „Лошо-хубаво, свърши се! Хубавото е, че ще ме заровят с нашата си пръст...“) – сякаш предусетил тенденциите за създаване на нов етнос в Родопите, възникнали през 90-те години на миналия век и развиващи се с все по-нарастваща сила днес...

В „Шумки от габър“ Николай Хайтов (1965) възпя като никой друг задушевно, обично, нежно, невероятно красиво българската гора: „Тогаво – ето, обаждат се лугаринките на габровите шумки и ти разбираш изведнъж, че грохотът от горските бурии, тъпани и контрабаси не вещае никаква заплаха, а е просто фон на лирична изповед, прелюдия към философско откровение, че

НАРОДНИЯТ ПИСАТЕЛ

Елена АЛЕКОВА

По повод 95-годишнината от рождението на народния писател Николай Хайтов Литературна гостоприемница и Националният литературен салон „Старинният фойтон“ организираха на 10 ноември 2014 г. в зала „Тържествена“ на Централен военен клуб вечер под наслов „МЪЖКИ ВРЕМЕНА“. Водещата Надежда Захариева откри юбилейното тържество с думи за писателя и гражданина Николай Хайтов. В словото си д-р Елена Алекова подчерта родолюбието на писателя, което избликва от всеки написан от него ред. Петко Тотев се спря на темата за екологията в творчеството му, като подчерта, че и от тази гледна точка то ще звучи все по-актуално днес и в бъдеще. Поетът Велин Георгиев разказа за разговорите си с големия писател и прочете свои стихове, които ме у посветил. Актьорът Вели Чаушев развълнува публиката с великолепно изпълнение на Николай-Хайтовия разказ „Мъжки времена“.

Бе проектиран епизод от филма „Кольо... това е“ на телевизия „Скат“. Вечерта продължи с думи на поклон към делото и личността на Николай Хайтов, отправени от проф. Елена Огнянова и вицепрезидентът Ангел Марин.

Прозвучаха и родопски народни песни, а за финал – незабравимата песен „Вървят ли двама...“ по филма „Козият рог“ (музика Мария Нейкова, текст Богомил Гудев).

свирчиците на габровите шумки са току-що извършили едно малко, но полезно чудо, като са превърнали крамолната горска шумотевица в песен...“ – сякаш доловил горолонните навеи на нашето време и поголовната сеч на горите...

В „Хайдутин“ (1960) Николай Хайтов направи страстна апология на хайдутството – сякаш предчувствал съвременните интерпретации за него като „форма на средновековното разбойничество в Европа“, нарушаващо от време на време рахатлъка на турците в блажените години на „османското присъствие“ по нашите земи.

В „Бодливата роза“ (1975) Николай Хайтов пръв предупреди, „...че „Розата“, наречена цивилизация, има и бодли, че ако с едната си ръка ни дава – с другата тя взема от нас, че ако с едната си ръка ни гали – с другата ни хваща за гърлото, че заедно с добрините, които ни предлага, понякога тя застрашава нашия живот физически, в прекия смисъл на думата“ – сякаш провидял, че тъкмо проблемите на екологията и ще доведат до създаването на независимата гражданска организация „Екогласност“ и до катурването на социалната...

Във „Вълшебното огледало“ (1981) Николай Хайтов предупреди, че „...ЕЗИКЪТ Е ОРЪЖИЕ НА КУЛТУРАТА! Нека да не забравяме това и да не го оставяме кому както скимне да го затпява и заръждавява, след като тринадесет века нашите деди и праде-

ди са си служили с него за прослава на българския творчески дух. Нека се потрудим и ние да го запазим недокоснато от ръждата на безродничеството и да го предадем все така гъвкаво, остро и чисто на поколенията, които ще дойдат след нас...“ – сякаш осенен от догадката, че българският език тепърва ще има нужда от защита, че само след 15–20 години дори азбуката ни, кирилицата, ще бъде застрашена от подмяна с латиница...

В „Последните мигове и гробът на Васил Левски“ (1985) Николай Хайтов припомни на българина, че е имал достойни предци, пред които трябва да свежда глава за почит – сякаш досетил се за днешните космополитични брътвежи и превръщането на света в „глобално село“, в която българинът може и да загърби своите национални герои и светини... Така и завършва през 2002 г. книгата „Гробът на Васил Левски“ – последната, която той издаде приживе: „...българите ще бъдат българи, докато имат българско съзнание и обич към своето отечество, а една от най-здравите подпорки за поддържане на българското ни съзнание е гордостта ни, че сме се доказали като народ, способен на държавност, и че този народ е родил изключителни мъже – герои като Левски, Ботев, Раковски и много други, които са дали живота си, за да ни осигурят свободен живот в свободна държава...“.

В книгата си „За творчеството“ (1982) Николай Хайтов припомни, че присъстви-

ето ни на този свят се определя най-вече от духовните ни приноси като българи в съкровищницата на човечеството – сякаш предугадил безродието, разпространило се сред някои нашенски писатели след промените като епидемия от дребна шарка: „А за да направим влог – необходимо е да оцелеем от културните водопади, които се изливат върху нас и които не само ни обогатяват и освежават, но могат да ни и размиват. Ако няма за какво „свое“ да се уловим и задържим – буйните потоци на тези водопади могат да ни и отвлечат. И дори да ни удавят в дълбоките води на световното културно море. Това е още един повод да се замислим: как да запазим нашата национална творческа сила заедно с националната ѝ багра, с националната ѝ същност? Казвам и натъртвам „национална“, защото е известно, че без да е самобитен, т.е. национален по съдържание, нашият духовен принос в световната съкровищница на духовни ценности няма да получи право на признание, или все едно – право на съществуване.“

Ако се наложи с една дума да характеризирам „Диви разкази“, бих ги определила като НАРОДОПСИХОЛОГИЯ. Искате ли чужденец да разбере нещо за българина, трябва да чете и препрочита „Диви разкази“. Искате ли а българинът да разбере нещо за себе си, трябва да чете и препрочита „Диви разкази“. „Тухла“ по „тухла“ Николай Хайтов изгражда в творчеството си образа на българина, духа на българина, българина. Такъв, какъвто българинът иска да се види. Такъв, какъвто българинът е в ненакърнимата си същина. В този смисъл реалистът Николай Хайтов е непоправим романтик. Той не просто възкресява и съхранява същностните черти на българина от близкото или далечно минало, но и най-вече създава, задава нравствения му облик, към който той трябва да се стреми в бъдеще, за да съхрани своята самобитност, себе си във все по-глобализацията се свят. Затова „Диви разкази“ ще стават все по-актуални. Тяхното значение за себеоткриването и себепознанието на българина все повече и повече ще се увеличава. Влиянието им върху българското общество тепърва ще се разраства. Нещо повече след като гурбетчийството, макар вече в по-усъвършенствани и прикрити форми, се върна, това ще е книгата, чрез която българинът, където и да е по света, ще се самоидентифицира.

Неслучайно Николай Хайтов – една от най-големите личности на България, родолюбец и човеколюбец от най-висока проба, бе припознат след Иван Вазов от признателните българи за народен писател.

Надежда Захариева

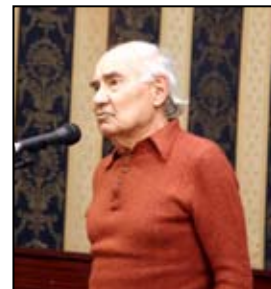
Елена Алекова чете слово

Велин Георгиев разказва за срещите си с писателя

Вели Чаушев

Петко Тотев

Ген. Ангел Марин

Публиката

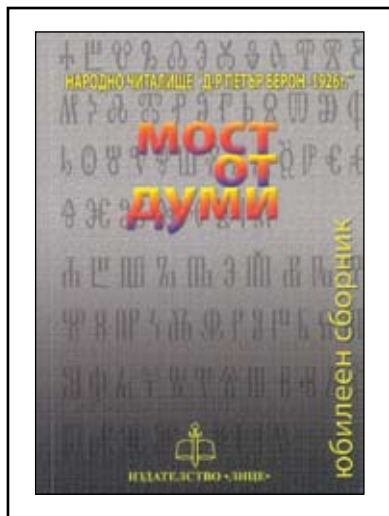
ПЕТ ГОДИНИ ЛИТЕРАТУРЕН МОСТ

Божидар ПЕТРАЧ

Литературен мост София – Загреб, Загреб – София навърши пет години. За него успешно се грижиха Народно читалище „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ в София и Дружеството на хърватските книжовници (ДХК) в Загреб. Пет години – на едно изключително сътрудничество между българските и хърватските писатели. Пет години – на общи усилия за сближаване и взаимно проникване на двете литератури и култури. На срещите в Загреб и София се изявяваха представители на съвременната хърватска и българска литература, а като естествена последица от тези срещи се роди сборникът „Мост от думи“. Не става дума за антология, а за книга, свидетелство за осъществени контакти. Поетите и белетристите в „Мост от думи“ ясно показват разликите в поетиките, които плодотворно съжителстват в нашите две литератури.

Успешното сътрудничество на двете институции – НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ и ДХК, много добре се потвърждава от прекрасните българо-хърватски литературни връзки през годините, които са белег за опознаване на многовековната културни и политически връзки между хърватския и българския народ. За укрепването им значителна роля има глаголицата, която по същество определя и формира национално-културната идентичност и на българския, и на хърватския народ.

Укрепването на духовните връзки между двете страни, особено през

втората половина на XIX в. е свързано с хърватското народно Възраждане. Франьо Рачки и Ватрослав Ягич проучват глаголическите паметници. Фр. Рачки пише знаменитата си „История на България“ (1866), преведена на български през 1999 г. За своя принос в укрепването на българо-хърватските връзки в областта на филологията В. Ягич става член кореспондент на БАН. През 1861 г. Йосип Юрай Щросмайер публикува в Загреб „Български народни песни“ на братя Миладинови. През 80–90-те години на XIX в. започва да се превежда интензивно от български на хърватски и обратно. И така – до края на Втората световна война. Редица хърватски писатели са преведени на български език, а от български на хърватски – Хр. Ботев, Ив. Вазов и П. Р. Славейков. През 1913 г. големият хърватски политик Стjepан Радич издава книгата „Обновена България“, в която пледира за прия-

телство и по-тясно сътрудничество между нашите народи. От 1902 до 1912 г. драматург Сърджан Туцич е художествен директор на Народния театър в София. През 1942 г. в София са публикувани две значими хърватски антологии – „Съвременни хърватски поети“ и „Хърватски поети от втората половина на XIX столетие“. От 1946 г. до демократичните промени в България и международното признаване на хърватската държава през 1992 г. в българската културна среда намират място произведения на М. Кърлежа, Др. Тадиянович, В. Парун, Ант. Шолян, Сл. Михалич, П. Павличич, М. Гавран, И. Брешан... С възобновяването на хърватско-българското приятелство в ново време бяха установени тесни връзки между двете Академии на науките, за което допринесоха особено много академиците Далибор Брозович и Йосип Братулич, както и Анте Гулин. В резултат се появили сборниците „Хърватско-български взаимоотношения през столетията“ (1999), „Българи и хървати през вековете“ (2003) и „Европа в културното и политическото битие на българи и хървати“ (2014). Един от най-значимите български преводачи Ганчо Савов публикува през 2007 г. в сп. „Европа“ студията „Литературните връзки между хърватите и българите“, придружавайки я с оценки на двете литератури.

Редица инициативи през последните години доведоха до усилено сътрудничество между НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ и ДХК. Върх на това сътрудничество според мен е „Преглед

на българската поезия на XIX и XX век“, който бе издаден в поредицата „Малка библиотека на ДХК“. Сборникът бе подготвен от Надежда Захаријева и Елена Алекова. „Мост от думи“, с който отбелязваме петата годишнина от нашия Литературен мост, и „Антологията на съвременната хърватска поезия“ (Варна, 2014) са първите по рода си сборници през изминалите почти 70 години. Всичко това показва, че с взаимни усилия можем да обогатяваме културната съкровищница на нашите братски народи, да допринасяме за сближаването на двете близки и исторически свързани помежду си култури и литератури, които въпреки всичко оцеляха до ден-днешен. Надяваме се, че и в бъдеще ще изграждаме и ще радеем за развитието на приятелските отношения между нашите два народа.

Надежда Захаријева

Божидар Петрач

Надежда Захаријева, Искра Радева, Желка Ловренчич и Томислав-Мариян Билоснич

Искра Радева

Найден Вълчев

Петър Данаилов

Снимка за спомен

...На другата сутрин, още в зори Ракел ни закара на летището. Щяхме да пътуваме за град Кордоба.

ФИНЛАНДСКА МОЛИТВА

Лиляна МИХАЙЛОВА

Музеят е малък и беден, оскубвали са го методично и без жал, както старите унгарски селянки скубят пух от живи гъски, скубят ги и при това забождат на човките им картоф, за да не крякат.

Разбрах го преди четири месеца, когато ме назначиха и трябваше да приемам експонатите по опис. По-ценните отдавна бяха заминали в Областния музей, а най-ценните още по-отдавна бяха „изтеглени в София за подробна научна експертиза“. В Етнографската зала все пак беше поостанало нещо, обаче витрините на Историческия отдел бяха пълна гибел, задръстени най-вече с фотоси и мърляви факсимилета.

– Така е, за съжаление – безучастно разтваряше ръце уредничката, която трябваше да замести. Жената излизаше по майчинство и недвусмислено ми заяви, че няма да ползва отпуската си докрай.

За синята папка не ми каза нищо. След няколко дни аз сама я открих в най-долното чекмедже на бюрото. Върху смакканата корица пишеше „Ръкописи без музейна стойност“. Наистина нямаха музейна стойност. През дългия зимен следобед разполагах с достатъчно време да ги прелистя. В началото на миналия век, навярно заразявайки се един от друг, неколцина стари свещеници и бивши учители се бяха опитали да напишат спомените си. Изреждаха абсолютно незначителни факти – с различни почерци, но с убийствено еднакъв стил и без никакъв усет за история, така че вместо разказ за миналия живот на града се бе получил досаден отчет за техния собствен живот.

Излишно беше да чета всичко. Вече се готвех да затворя папката, когато по средата на един овехтял от прегъване лист ми се мярна заглавието „Финландска молитва“. Странните непознати думи бяха грижливо изписани на кирилица. Лъхна ме достоверност... Издърпах листа и го зачетох от самото начало. Всъщност това не беше началото. Явно първите страници се бяха изгубили през десетилетията и ръкописът започваше насред дума: „...и снегове те бяха големи. Цяла нощ вървя войска, щото при Плевен боят се свърши, та отиваха на нови боеве. На заранта, кога отидох да отворя църквата за утринната служба, минаха последните топове и най-отзад видях три санитарни каруци с червени кръстове на чергилата. Другите отминаха по пътя, а едната възви до мене и спря. Слязоха двама

На 11 юни 2014 г. в Малкия салон на НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ в Литературната гостоприемница бе представена книгата на Лиляна Михайлова „Островът“. Водещата Надежда Захариева разказа спомени за дните, в които заедно с Дамян П. Дамянов и Лиляна Михайлова са обикаляли България и са печелели любовта на публиката със своите творби. Здравка Евтимова говори за творческите сполуки на белетристиката и за достойнствата на човека Лиляна Михайлова. Актрисата Станка Калчева изпълни откъси от книгата. Поетът Матей Шопкин даде висока оценка за таланта на Лиляна Михайлова и открил безпорните ѝ успехи и като разказвач, и като романист, и като киносценарист. Надежда Захариева прочете отзив на белетриста Деян Енев, в който се изтъкваше, че тя е сред най-големите майстори на разказа в нашата литература. Синът на Лиляна Михайлова Бойко Денев от своя страна също си спомни забавни случки от семейното житие-битие и благодари на издателство „Жанет 45“ и лично на Божана Апостолова, както и на НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“, организирано това мило тържество, което беше посветено на 75-годишнината от рождението на Лиляна Михайлова.

войника и един офицер. Познах ги, че са финландци, щото на два пъти бяха минавали фински части през нашето село. Офицерът ми заговори, ама аз не разбрах ни дума от речта му. И тогава видях една тежка мъка в очите му. Видях и туй, че единият от солдатите държи до ботушите си лопата. И проумях у – тия военни люде возеха умрял по пътя от раните си солдат и бяха спрели да го погребат. Отключих голямата порта и те вкараха каруцата в църковния двор.

Дадох на солдатите гвоздеи и дъски и додето те коваха ковчег под навеса, офицерът стоеше до мене и все ми говореше на своя език, види се, потребно му беше да приказва. Аз мълчах и се питах само за едно – щом не знам каква е религията на финландците, редно ли е да позволя човек от религия, дето не познавам, да бъде погребан в двора на източноправославна църква? Накрая си рекох, че щом един солдат е погинал за България и кръвта му е попила в българската земя, той има пълното човеческо и божие право да легне вовеки в двора на една българска църква.

Ама сетне за опелото не посмях, не беше редно тъкмо в тоя обред да се намеся и аз като православен свещеник. Убитото войниче беше младо и хубаво, с мъхести бузи, личеше си, че още не ги е докосвал нито бръснач, нито женска ръка. Додето двамата солдати копаеха гробчето му, офицерът стоеше коленичил в снега, галеше му русата коса и повтаряше едни и същи думи. Това сигурно беше тяхна

финска молитва, щото той нито веднъж не я промени, а и всеки път се кръстеше в края ѝ. Солдатите струпаха пръстта, забиha отгоре ѝ дъсчица, надписана по тяхному, и тръгнаха към санитарната каруца. Офицерът остана последен, погледна ме, без да си крие сълзите, положи ръка на рамото ми и пак каза нещо, което не разбрах.

От капрата на санитарната каруца той гледаше все към гробчето и още веднъж, ама със силен глас, извика отдалече финландската молитва. И аз я запомних. Запомних я, понеже беше къса и много пъти я чух, пък и тогава бях млад и запаметях лесно.

Щом влязох в църквата, начаса я записах върху корицата на требника, за да не я забравя. Сега я преписвам оттам. Може някоя дума да съм сбъркал, понеже финският език ми е непознат и съм записал думите по слух:

ФИНЛАНДСКА МОЛИТВА

Юмала, юмала. Куинка палаан юксин котиин, Пенти.
Куинка керон айдиле велиени.
О, Пенти.
Юмала, юмала.

Сетне, додето бях свещеник в онова село, много пъти казвах молитвата на гроба на войничето. Може според църковните канони да е нередно един източноправославен отец да казва молитва на чужд език, ама според мене не е грях да помолиш на финландски Господа Бога да

даде мир и светлина за душата на едно погинало финско момче.

А няколко години по-късно...

Тук ръкописът свършваше. Прерових цялата папка отново, но другите листове липсваха. Нямахше откъде да науча нито името на стария свещеник, нито името на селото, в което беше служил през далечната зима на 1878 година, нито името на финландското момче.

Въпреки това реших, че непременно ще сложа тази единствена оцеляла страница в централната витрина на историческия отдел. Трябваше само да се направи превод на молитвата.

В града не можа да ми помогне никой. Писах и до двете езикови гимназии в областния град, но оттам учтиво ми отговориха, че много съжеляват.

Едва в началото на пролетта се отвори командировка до София и измолих шефа да замина аз.

Спрях русото момиче в двора на Университета. Бяха ми го показали отдалеч, с обяснението, че е финландка, че добре знае български и че се нарича Кирсти. Разказах ѝ накратко историята на молитвата. Тя ме слушаше много внимателно, без да откъсва от мене светлите си северни очи. После взе листчето от ръката ми и напрегнато се взря в редовете. След секунди видях как веждите ѝ се издигнаха в учудени дъгички.

– Но това не е молитва! – смутено каза тя. Сигурно съм я погледнала с абсолютно недоверие, защото момиче то сви рамене под дебелия си пуловер:

– Ето, ще ви превода текста съвсем точно: „Господи, Господи... Как ще се върна у дома, Пенти? Как ще кажа на мама, братче мое? О, Пенти... Господи! Господи!“

Тя помълча и добави:

– Пенти е често срещано финландско име. А думата „братче“ тук е употребена в смисъл на по-малък роден брат. Това изяснява ли нещата?

– Напълно – казах аз. – Благодаря ви.

Още на следващата сутрин поставих стария лист в голямата витрина на историческия отдел. Отстрани, точно до молитвата, залепих листче с превода на Кирсти.

Сега, когато в музея дойдат посетители, винаги ги водя първо там. И най-интересното е, че никой не се учудва и не пита защо продължавам да наричам думите на финландския офицер молитва. А и да ме попитат, не бих могла да отговоря. Всъщност знае ли човек каква е разликата между един искрен плач и една молитва?

СЛАВЯНСКИ ГЛАСОВЕ

НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“, Международен литературен конкурс „Славянска поетична награда“ – Харков, издателство „Флорир“, Национален литературен салон „Старинният файтон“ и Руски културно-информационен център организираха на 10 юни 2014 г. в Музикалния салон на РКИЦ Музикално-поетическа вечер „Славянски гласове“. Специалният гост от Харков Сергей Щелкунов, председател на международното жури, връчи наградата на младата българска поетеса Лора Динкова, която прочете свои стихове.

В програмата със свои стихове и преводи участваха още Лора Динкова, Сергей Щелкунов, Красимир Георгиев, Сергей Литвиненко, Елена Алекова, която бе и водеща, и др.

Здравка Евтимова

Матей Шопкин

Надежда Захариева и Бойко Денев

ПРАЗНИК НА ДЕЦАТА

Маргарита ВАСИЛЕВА

Тази година донесе радостни вълнения за малките почитатели на балетното изкуство в столицата. Балетното студио „Красимира Колдамова“ при НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ с партньорството на Национален дворец на културата и район „Триадица“ – Столична община, представи „Котаракът в чизми“ – балетна постановка в четири картини, по едноименната приказка на Шарл Перо, изпълнена от деца за деца. Музикален колаж, сценарии, и режисура – Красимира Колдамова, хореографи: Красимира Колдамова, Маргарита Михайлова, Елена Янакиева и Преслав Манчев, сценография – Иван Токаджиев. Спектакълът бе част от 19-я Салон на изкуствата и дните на София за надпреварата за титлата „Европейска столица на културата“. Самото му присъствие на престижните сцени на НДК, наред с изявите на изтъкнати трупни артисти от страната и чужбина, специално подбрани за случая, красноречиво говори за неговите художествени достойнства.

Красимира Колдамова стъпва върху безсмъртната приказка на Шарл Перо, но чувствително променя сюжета ѝ. Нейният котарак не е коварен и жесток в преследването на целите си. Напротив! Той е изключително добронамерен и любвеобилен към заобикалящия го свят, а единствената му грижа е господарят му да бъде щастлив. По пътя им към бленуваното щастие, те преживяват вълнуващи мигове и приключения. Сърдечни са срещите им с малките пиленца, игривите зайчета, прелестните пажове от царския дворец (остроумно измислени персонажи, съобразени с възможностите на състава). Танците се изпълняват от най-малките участници. Чудесната хореография е на Елена Янакиева.

Дирейки за своя господар любима, котаракът попада в мрежите на любовта. Капризната бяла котка го кара да се разболе от желания. Кулминация на взаимоотношенията им е красив, поетичен дует, изграден върху популярна и обичана музика от Антонио Вивалди (хореограф – Маргарита Михайлова). В партиите на тези два колоритни и водещи в творбата персонажи, видяхме четири талантиливи млади девойки. Котаракът на Ася Енева е мъдър, галантен и артистичен, покриващ с лекота серозния танцов текст. Този на Маргарита Георгиева (ученичка в НУТИ) е по-наивен, напорист и емоционален, запомнящ се с великолепните си високи „котешки“ скокове. Бялата котка е Калина Георгиева (ученичка в НУТИ). Прецизна, технически стабилна с красиви балетни данни. Велизара Кузманова – топла, грациозна и гальовна, също добре защитава танцовия текст. В ролята на Малкия брат видяхме трима изпълнители – Гергина Джендова, Светозар Александров

(НУТИ) и Атанас Николов (НАТФИЗ). Колкото и да е учудващо, за мен най-близко до духа на приказката (в образа на момчето) бе момичето Георгина Джендова. Нейният герой е скромнен, чувствителен, романтичен и чист. Любопитно е, че тя се справя много добре с хореографския текст, предназначен за мъже. Светозар Александров (НУТИ) е бъдещ танцьор с лирично амплуа. Неговият „брат“ доста приличаше на принц още в битието си на селски момък. Академично издържан като линия и форма. Атанас Николов е възпитаник на НАТФИЗ и това пролича в изпълнението му. На места образът му отстъпваше от техническите задачи, но в замяна на това бе видимо обогатен актьорски и като пластика.

Солото на „фантастичната птица“, която сбъдва желанията на всички, бе поверено на Петя Панайотова и Белла Захаријева. Първата – стабилна, опитна и царствена; втората – крехка и миловидна, все още с технически проблеми за преодоляване. В партията на „Принцесата“ видяхме Миролюбия Балтийска и Мирела Бяшева. Колко много израстване в техническо отношение Миролюбия Балтийска в последните няколко години. Това се дължи на изключителната ѝ любов към класическия танц. Затова тя се справя спокойно с професионалния тежък танцов текст. Справя се и Мирела, която е красива и издължена, но трябва да наблегне още на техническата стабилност. Всички останали участници в представлението, които изградиха масовите сцени (характерни и класически танци) заслужават похвала. Артистично танцуващи, присъстващи със сърце и душа на сцената. Да не забравяме името и на младия талантилив и перспективен хореограф Преслав Манчев. Неговата работа върху образа на Малкия брат е красива хореография със средствата и пластиката на модерния класически балет.

И накрая, за главния виновник на това събитие – Красимира Колдамова. Не напразно тя е сред най-големите имена в историята на българския балет. Действието е динамично, стегнато, наситено с поезия, вкус и професионализъм. Кулминацията му е в блестящия финал (сватбата на героите), където Красимира Колдамова умело вмъкна хореографията на великия Мариус Пепита, пригодена към ставащото на сцената. Поздравления за умения подбор на музиката. Оказа се, че музиката на Вивалди е изключително удобна за танцуващите.

За сполуката на показаното, красноречиво говори и реакцията на публиката. Тя посрещаше и изпращаше всеки номер с аплодисменти, а финалът бе бурно и продължително аплодиран. НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ за пореден път потвърди, че е вярно на своята мисия да служи на стойностното и духовното.

ВКОПЧИЛ СЕ В МИГ КРАСОТА

Владо ЛЮБЕНОВ

Роден е на 21 август 1961 г. в София. През 1986 г. завършва Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. От 1988 г. работи като адвокат. Член е на Съюза на българските писатели от 1995 г. Стихотворения и разкази на Владо Любенов са печатани във вестниците „Сега“, „Дневник“, „Труд“, „Капитал“, „Преса“, сп. „Пламък“, сп. „Везни“ и др. Автор е на няколко книги с поезия и проза, между които „Селски нощи“, „Адвокати и пеперуди“, „Неравноделни тактове“, „Глад за грях“ (лирика, избрано), „Рокля за двама“ (разкази), „Емигрантът“ (роман), както и на документалния филм „Йордан Кръчмаров – един забравен поет“. Негови творби са превеждани и публикувани в периодичен печат и антологии на руски, белоруски, сръбски, хърватски, гръцки, немски, английски. Награждаван е в национални литературни конкурси. Лична страница с поезия и проза на: www.vladolubenov.com

На 10 декември 2014 г. в Малък салон на НЧ „Д-р Петър Берон“ Владо Любенов гостува на Литературната гостоприемница. Ще бъде представена новата му книга „Глад за грях“.

Из „Адвокати и пеперуди“, 2007

ЖЕНАТА НА ПРИЯТЕЛ

Дойде при мен жената на приятел,
във късна, много късна черна нощ.
Навън вилнееше помитащ всичко вятър,
подобно хищник с нечовешка мощ...
Аз спуснах белите красиви щори.
Тя – миглите над черните очи.
И съвестта във нас не проговори...
Бе много по-красиво да мълчи...
И мина цяла вечност... И тогава...
„Вън вятърът!“ – тя каза с дрезгав глас.
И мина цяла вечност... И тогава...
„...виновен е...“ – довърших тихо аз...
Тя дръпна роклята и страшно чисто гола
изправи се настръхнала в нощта...
А аз седях и плачех сам на стола,
изгубил най-красивата мечта...
13.08.2005

АДВОКАТЪТ

Клиентката беше красива жена,
стоеше пред мойта кантора,
с олющена сива и мръсна стена,
където не идваха хора...
Поканих я. Седна. С прибрани крака.
Излъчи сияние в мрака.
И после внезапно, ей просто така,
тя – малко момиче – заплака.
Не бях през живота си виждал до днес,
жена тъй безумно красива,
да плаче с такъв неподправен финес
и с такава отчаяност дива...
Аз говорех, разказвах за чужди дела,
и за казуси глупаво-смешни.
И изгоних една непослушна пчела
от полата ѝ бяла със вестник.
И за малко едвам не избърсах със длан
и сълзите, размазали грима.
Но ми бе неудобно и беше ме срам.
А тя беше безкрайно ранима...
Тя погледна към мене със мокри очи,
овладя се и каза: „Простете...“
И в кантората бавно нахлуха лъчи
през прозорчето с мръсни пердета.
И видях ли, във онзи единствен момент,
странен трепет в очите прекрасни?...
Но аз бях адвокат. А тя беше клиент.
Правила безпощадни и ясни.
Аз подадох молбата. Тя подписа. Плати.
И спокойно ми стисна ръката.
И излезе през всички възможни врати.
И останахме аз... и пчелата...
19.02.2006

КОГАТО ЖЕНАТА ЗАПОЧНЕ ДА ПИЕ САМА

Когато жената започне да пие сама,
тя сяда разкрячена с чаша в ръка на дивана,
и пие безжалостно, страшно, отчаяно – като жена
която желае да бъде пияна...
Когато жената започне да пие... във тъмния ров
вън птиците падат, додето летят сред небето,
Апостолът Павел гореццо се моли да има любов,
защото какво си, щом нямаш любов във сърцето...
Бих гребена взел и ѝ сресал косите от ръж,
сълзите попил и изчистил грима ѝ със устни,
но аз съм жестокият, тъмният, нейният, вечният мъж,
кого то обича, и който ще я напусне...
Когато жената започне да пие сама,
тя пие безмълвно и кротко до смърт наранена,
съпруг ѝ е она жесток и безкрайно неверен Тома,
който включва системата в нейната вена...
Когато жената започне да пие сама,
нощта загрубява, Пилат си измива ръцете,
една Магдалена забива в гърдите си бели кама,
и почват да пият по кръчмите страшно мъжете...
Само някой поет в този миг ще съзре две жени във нощта
как седят на дивана и пият в безкрайна нирвана,
едната – до смърт наранена, – която е всъщност Смъртта,
и другата – жива, – която е само пияна...
21.01.2007

Из „Неравноделни тактове“, 2011

ДУХОВАТА МУЗИКА

Ето я – иде пак селската духовна музика млада –
с цигани, българи и с диригента им влах,
култово кърти наветата с гръм по площада,
вади бордюрите, циглите смилане на прах...
Дуф-туту-дуф, дуф-дуф, туту-дуф!... – бие тупана,
бае Димитър вае със китката сякаш по тежкия звук,
и ехото връща разлято със „еххххх“ от Ръжана,
сякаш завижда на техния дух самоук...
Спас с кларинета, Найдено с флигорната, Ачо с тропета,
басът, огромната туба, граждани, шопи, и аз –
малкото хлапе, комуто му скача сърцето,
там на мегдана, сред тези велики мъже, във захлас...
А барабанчето реже с картучни откоси душите,
Начо се смее и зарад мен се изпъчва напред,
сякаш е знаел, че аз зарад него и тези разтърсващи ритми,
още преди да порасна ще стана поет...
И цигането с лъжицата весело удря чинела,
и мятат ръце диригента им влах като луд,
сякаш да спре, но не може, защото към нас е поела,
тази духовна музика в жегата и в бурята, и в студ...
И вървим след нея – българи, цигани, – всички,
къртим душите си, смилане грижите в прах,
а подир нея вървят и се кланаят, и кръстят,
и сричат се ничком
и Тангра, и Ра, и Орфей, и Исус, и Аллах!...
10.05.2011

ХОРО

Тича комшийката, кърпата вее,
скачат гърдите ѝ пак и пак,
а подир нея хорото се лее
като горещ качамак.
Бай Данаила вири мустака,
чичо Андрея ситни едва,
и сякаш шкембето му весело квака,
щом приведе се: „Ква-ква!“
Леля ми в синята и пъстра престилка,
(в нашето село сини са вси)
на лево – на десно се смешно кандилка
и вее златисти коси.
После сме двамата – аз и мама,
цяла червена като домат,
а аз не мога, мен ме е срам, ама –
скачам, нали съм млад.
Дядо Янаки е стиснал бастуна
и тропа, понеже немое с крака,
гледайки тая велика фъртуна
и вика: „Ха така! Ха така!“
Баба се кръсти и шепне: „Боже!
Що не съм млада и я!“
И гледа хорото – тая стоножка –
па се пофаща и тя...
А на хорото е целото село,
заедно с куция Начо и онуй пиянде,
дето е вечно неизтрезнело
и все му забравям името... а де?!...
...Скача мегдана, върти се Ръжана,
слънцето смее изгряло лице,
и хълбоци мятат и пее реката
с чисто прозрачно сърце!...
16.12.2011

ДА ЗАКОЛИШ КОКОШКА

Баба щъка по двора и кокошките кътка,
и им хвърля черупки, трохи и просо,
а най-едрата тича, навирила трътка,
ох, незнаеща още, че е крехко месо!
Баба ловко я хваща отзад за краката,
оназ кудкудяка, кълве я до кръв,
но тя я провисва надолу с главата
на пътната вратня, завързана с връв.
И после отива да викне съсседа...
Кокошката гледа ме тъй на верев –
жална, уплашена, кротнала, бледа,
потръпва и ръси перца от седеф.
Аз си взимам едно и го скривам в юмруче,
без още да зная, че и аз имам плът
и когато порасна, и с мен ще се случи
да плача от кръв, от любов и от смърт...
Но идва съсседа с блестящо секирче
кокошката носи към черния пън,
а мен под краката е станало вирче
и всичко е както във някакъв сън:
секирчето хрясва и в пъна се впила,
кокошката крясва и плясва с крила –
и хвърква безглава, опръскана, дива
над дворовете, къщи, гори и села...
...и пада най-сетне, бяла и лека,
в нашата тенджерка, вирнала крак,
а баба ми гали главичката мека
и се подсмива под своя мустак...
14.10.2011

НЕЗАБРАВИМИТЕ БЪЛГАРСКИ ПЕСНИ

Третият концерт от поредицата „Българските евъргрийни“ озвучи Борисова градина за трета поредна година с песни от 80-те! Това стана 26 юни 2014 г. от 19 часа на сцената на Летния театър.

Прозвучаха големи песни на големи изпълнители, като Васил Найденов („Сбогом, моя любов“), Силвия Кацарова („Обещай ми любов“), „ФСБ“ („Високо“), Орлин Горанов („Светът е за двама“), Камелия Тодорова („Прошепнати мечти“), Георги Христов („Черно и бяло“), Росица Кирилова („Боса по асфалта“) и още много, много други. Младите танцьори от клуб „Веда Джуниър“ превърнаха събитието атрактивен и запомнящ се спектакъл.

„Българските евъргрийни“ е проект на певицата Румяна Коцева и представлява поредица ученически концерти от

най-известните български песни от забавния жанр. Идеята е деца и младежи да разучат и изпеят стойностни български песни от миналото, чрез които да се докоснат до богатото ни наследство и да се запознаят с талантливите български изпълнители и автори. Песните се изпълняват от учениците по поп и джаз пеене от класа на Румяна Коцева към НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“.

Първият концерт беше реализиран с голям успех през 2012 г. с песни от 50-те и 60-те години: на Ирина Чмихова („Синьото елече“), Георги Кордов („Приказка“), Маргрет Николова („Ропотамо“), Мими Николова („Замълчи, замълчи“), Лиана Антонова („Любовта е море“), Маргарита Радинска („Кукла на конци“), Кирил Семов („Синя вечер“), Йорданка Христова („Песен моя, обич моя“), Лили Иванова („Без радио

не мога“) и др. Концертът завърши с един истински български евъргрийн – песента „Една българска роза“ на Паша Христова, в изпълнение на всички ученици заедно.

Вторият ученически концерт бе осъществен през 2013 г. с песни от 70-те, станали популярни от следващата плеяда талантливите български изпълнители, като Мария Нейкова („Двама“), Ани Павлова („Нашата мила родна страна“), Михаил Белчев („Булевардът“), Маргарита Хранова („Устрем“), Мими Иванова („Майчице свята“), Христо Кидиков („Хей, живот, здравей, здравей!“), Катя Филипова („Бялата птица“) и др. Финалът беше химна на Емил Димитров „Моя страна, моя България“ в общо изпълнение. Новото в този втори концерт от поредицата беше включването на млади музиканти, които на живо да аккомпанират

изпълненията на учениците. Така, към вокалните изпълнители се присъедини и група инструменталисти, които се включиха ентусиазирано в проекта и го обогатиха с уменията си.

Концертите, проведени на сцената на Летния театър в Борисовата градина предизвикваха голям интерес както сред връстниците на изпълнителите, така и сред поколениято на техните родители и баби. Така в едно съвместно естетическо преживяване тези песни се превръщат в мост между поколенията и оказват възпитателен и обединителен ефект.

Проектът се реализира с партньорството на НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ и е съфинансиран от дирекция „Култура“ на Столична община и е посветен на кандидатурата на София за Европейска столица на културата – 2019.

БУДИТЕЛИТЕ И БУДИТЕЛСТВОТО

От стр. 1

Герои... Думата не е напълно достатъчна. Били са, сега са и ще бъдат най-умните, най-добрите, най-съобразителните, изпълнени с желание да помагат на останалите, да допринесат с нещо, колкото и малко да е то, за да ни научат да творим, да желаем и ние промяна, развитие, мир и любов в държавата ни и по света!

Будителите! Хората с мисъл в ума: да „събудят“ българския народ, да го огромят, да го

направят повече духовен и по-малко вгледан в материалното.

Боряна Димитрова, VII клас

Да, безспорно днешните будители са учителите. Те имат много важна и трудоемка задача, тъй като трябва да ни възпитат да се учим. Учителите се опитват да ни научат да учим. Знаем поговорката „Капка по капка – вир става“. Ако се опитваш да направиш нещо в дадена сфера, трябва да работиш по малко всеки

ден за целта си. Няма как благополучието и щастието да паднат от небето. Нищо не става лесно. Именно това се опитват да направят учителите: да ни накарат и да ни помогнат да учим всеки ден по малко, но усърдно. Те искат да ни помогнат колкото се може повече, тъй като всички искаме България отново да се прослави надлъж и нашир. А и за да ни помогнат на нас самите.

Нашето семейство също играе такава роля.

Защото ни възпитава. Учи ни на любов, да разпознаваме добро и зло, как да ценим нещо и да го забележим, преди то да е изчезнало. На тези неща ние се учим още от най-ранна възраст, тъй като семейството винаги е с нас и до нас.

Ако погледнем малко по-назад... Можем да прочетем интересните истории на Васил Левски, Христо Ботев и още много други велики българи. Миналото може да ни даде сили да продължим напред.

Атанас Капралов

Културен афиш декември

1 декември 2014

Участие на ученици от класа по поп и джаз пеене на Румяна Коцева в концерт по случай запалването на коледната елха на София, организиран от Столична община
Начало 17.00 часа Естрада пред хотел „Рила“

8 декември 2014

Открит коледен урок на ученици от начинаещата група при балетно студио „Красимира Колдамова“ с балетен педагог Петя Панайотова
Начало 17.00 часа Малък салон

10 декември 2014

ЛИТЕРАТУРНА ГОСТОПРИЕМНИЦА „ГЛАД ЗА ГРЯХ“ лирика от Владо Любенов
18.30 часа Малък салон

13 декември 2014

Коледен концерт на ученици от Музикалната школа
Начало 19.00 Зала „Дом на архитекта“

14 декември 2014

КОТАРАКЪТ В ЧИЗМИ Балетна приказка за деца Сценарий и режисура: Красимира Колдамова
Начало 16.00 часа Зала 11, НДК

18 декември 2014

БУРАТИНО Коледен поздрав за децата на София спектакъл на Детски Музикален Театър „СВЕТЮЛКА“
Начало 19.00 часа Зала 11, НДК

19 декември 2014

Коледен поздрав за Дома за жени с увредено зрение с участието на ученици от читалището и Радно шоу
Начало 11.00 часа

20 декември 2014

УСЕЩАНЕ ЗА КОЛЕДА концерт на Детска хоров студия „БЪЛГАРСКИ СЛАВЕЙ“ със специалното участие на ХАЙГАШОД АГАСЯН
Начало 17.00 часа Клуб „Студио 5“

22 декември 2014

В НОЩТА НА КОЛЕДА концерт с участието на Женски хор „Христина Морфова“, Балетно студио „Красимира Колдамова“, Танцов състав „ЖАР“, ДХС „Български славеи“ ученици от класа по поп и джаз пеене на Румяна Коцева, Детски танцов състав, Танцов клуб „ВИКИ ГОЛД“ и Румяна Коцева, Георги Петков, Нели Топалова
Начало 19.00 часа Зала 11 НДК

23 декември 2014

Коледно тържество на детската градина
Начало 10.30 часа Малък салон

съвременна
Читалище

Секретар НЧ „Д-р ПЕТЪР БЕРОН – 1926 г.“: Светла СЛАВЕЕВА
Главен редактор: д-р Елена АЛЕКОВА
Художник: Костадин ЛЯНГОВ
Фотограф: Виктор ВИКТОРОВ
Адрес: София 1408, бул. „Витоша“ 109;
тел.: 952 25 78
Вестникът се разпространява безплатно